

VODIČ KROZ RIJEKU RIJEKA - HRVATSKA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

This work is licensed under Attribution-ShareAlike 4.0 International. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

GRAD KOJI TEČE

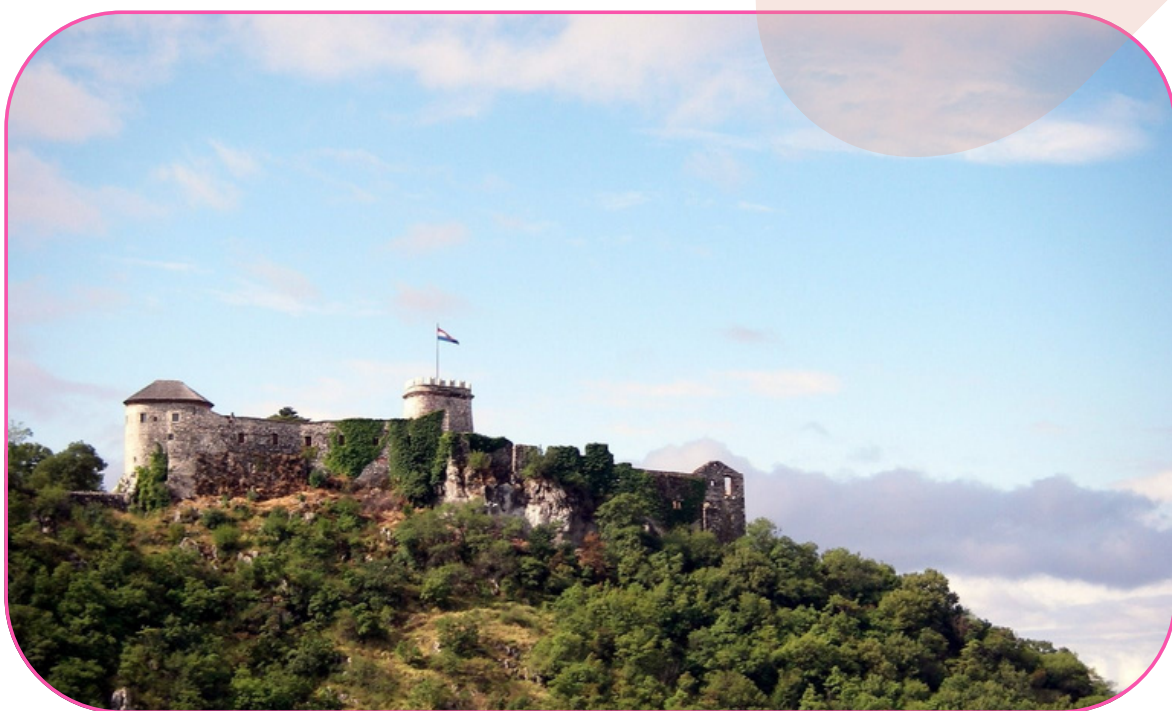
Rijeka, na talijanskom Fiume, glavni je lučki grad te industrijski, trgovački i kulturni centar zapadne Hrvatske.

Prema podacima iz 2021. godine, Rijeka broji 108.622 stanovnika. Rijeka se nalazi na Kvarneru (u zaljevu Jadranskog mora), okružena je planinama s tri strane, a također leži na ušću rijeke Rječine.

Osim hrvatskog i talijanskog, u gradu se govori jedinstvenim dijalektom venecijanskog jezika, Fiumanskim, a procjenjuje se da ima 20 000 govornika među autohtonim talijanima, Hrvatima i drugim manjinama. Povijesno gledano, fiumanski je služio kao glavni lingua franca među mnogim etničkim skupinama koje su živjele u multietničkom lučkom gradu.

Ime, koje datira iz 13. stoljeća, odnosi se na rijeku Rječinu koja se ulijeva u Kvarner. Rječina je jedan od razloga zbog kojih je ovo područje bilo naseljeno prije rimskog doba – i za vodu za život i za sklonište brodova Liburna, ilirskog plemena poznatog po svojim pomorskim vještinama.

Tijekom idućih stoljeća, grad je mijenjao vladare mnogo puta tijekom stoljeća: Austrijanci, Francuzi, Talijani, Mađari i Mlečani, i svaki je ostavio svoj trag.

Jedan od najutjecajnijih za razvoj grada bio je austrijski period. Veći dio arhitekture grada podsjeća na srednju Europu jer su ga izgradili isti ljudi. Pod vladavinom Habsburgovaca, Rijeka je cestovnim i željezničkim putem bila povezana s Bečom i Budimpeštom i napredovala. Te prometne veze uvelike su pridonijele razvoju Rijeke kao industrijskog grada od druge polovice 18. stoljeća. Zbog strateškog položaja Rijeke, Austro-Ugarska je osnovala jednu od najprometnijih luka Carstva u Rijeci koja je danas treći po veličini grad u Hrvatskoj. Njezino gospodarstvo uvelike ovisi o brodogradnji i pomorskom prometu.

Sve je bilo u redu dok talijanske trupe nisu zauzele Rijeku 1918. godine i nazvale je Fiume. Dodijeljena joj je neovisnost pod Rapalskim ugovorom iz 1920. godine, ali je trajala samo do 1924. godine. Rimski ugovor podijelio je Rijeku, te je područje zapadno od rijeke pripalo Italiji, a ostatak Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca. Nakon oslobođenja od strane Titovih partizana 1942. godine, grad je postao dio poslijeratne Jugoslavije. U Rijeci još uvijek živi velika talijanska manjina.

Grb Rijeke je dvoglavi orao koji jednom nogom stoji na stijeni, a drugom na posudi iz koje izvire voda. Moto "INDEFICIENTER" također je napisan ispod grba, što znači "neiscrpan".

KULTURA - GRAD PUNKA I ROCKA

Zbog svoje isprepletene povijesti, Rijeka je otvoren, tolerantan i raznolik grad. Iako se Rijeka dugo identificirala kroz brodogradnju, duhan i papirnu industriju, ona je također jedan od kulturno najraznolikijih gradova u Hrvatskoj s jakom alternativnom kulturom i proglašena je Europskom prijestolnicom kulture 2020. godine.

Jedna zanimljivost o Rijeci - služila je kao rodno mjesto hrvatskog punka! Zapravo, za vrijeme socijalističke Jugoslavije, kada je zemlja utemeljena na jednostranačkom sustavu koji nije bio baš željan uvesti punk i slične zapadne trendove, a samo nekoliko mjeseci nakon što je bend Sex Pistols objavio "Anarchy in the UK", riječki bend Paraf održao je jedan od prvih službenih punk koncerata u komunističkoj Europi. Grad je nastavio stvarati mnoge post-punk, elektro-pop, rock i indie bendove.

ARHITEKTONSKE ZGRADE RIJEKE

Nekad je Rijeka bila ključna luka za Austro-Ugarsko carstvo i time je riječka arhitektonska baština dobro očuvana. Sada su u tim veličanstvenim austrijskim zgradama također smještene galerije, kafići i trendi restorani. Stari lučki objekti i tvornice koje se raspadaju trebali bi postati centri za umjetnost i kulturu.

Palača Ploech

Guvernerova palača

Hrvatsko narodno kazalište
Ivan pl. Zajca

Palača Modello

HRANA - OKUSI RIJEKE

Glavna gradska tržnica također je arhitektonsko blago i jedna od najpopularnijih lokacija u gradu Rijeci, gdje mještani obavljaju kupovinu. Možete kupiti svježe voće i povrće, meso i ribu, lokalno proizvedena ulja i med, te domaće cvijeće. Tržište je podijeljeno na unutarnje i vanjske prostore. Unutra ćete pronaći veliki izbor mesa, ribe i morskih plodova.

Riječka ribarnica jedna je od najljepših ribarnica koju krasi ukrasi morske flore i faune. Poznati venecijanski kipar Urbano Bottasso dizajnirao je kamene ukrase i impresivnu građevinu s fontanama unutar ribarnice, stolovima za prodaju ribe od toplog sivog istarskog kamena, s kapitelima i bogatim ukrasima na pročelju koji prikazuju ribu i rakove.

Mnoga jela su karakteristična za Rijeku i otoke Kvarnera, kao što su:

- Izvrsna janjetina i sir sa Cresa i Paga
- Domaće tjestenine šurlice s otoka Krka, vrsta tjestenine napravljene omatanjem tijesta oko igle za pletenje
- Divlje šparoge - briljantna poslastica ubrana u divljini, ima jači i blago gorak okus, tradicionalno se stavlja u fritate, rižote i juhe
- Velike, slatke trešnje i kvalitetni kesteni (maruni) iz Lovrana
- Kvarnerski škampi - veliki škampi koji su prilično skupi, ali prava poslastica.
- Lokalni tartufi i autohtona vrsta goveda zvana boškarin u Istri, regiji vrlo sličnoj Toskani i Provansi

TRADICIJE - KARNEVAL

Mještani kažu da Rijeka ima pet godišnjih doba - proljeće, ljeto, jesen, zimu i KARNEVAL! Karneval (koji se održava svake godine prije korizme) više je same jednodnevne proslave - to je veselo i šareno razdoblje koje traje od Nove godine do Pepelnice. To je velika mješavina boja, tradicije, glasne glazbe, konfeta, kostima, plesa, veselih ljudi, smijeha, zabava, parada, ukusne hrane i puno zabave. Puna je drevnih i voljenih tradicija koje tjeraju zle duhove i pripremaju grad za svjetliju budućnost. To je doba godine kada se možete opustiti i postati tko god želite biti.

Riječki karneval jedan je od najprepoznatljivijih i najvećih karnevala u Europi te se smatra jednim od deset najboljih događaja u Europi. Čak je Sunday Times Riječki karneval uvrstio među 24 najegzotičnija događaja na svijetu! Osnovan je 1982. godine sa samo tri skupine ("Lako ćemo", "Pehinarski feštari" i "Halubajski zvončari") i od tada je postao najveći karneval u Hrvatskoj koji broji između 100 i 140 skupina i 150.000 posjetitelja.

Prije karnevala, riječki gradonačelnik simbolički ključ grada predaje Meštru Toniju, koji tijekom karnevalske sezone postaje „gradonačelnik“ grada. Istog dana bira se kraljica karnevala. Glavna karnevalska povoka održava se posljednje nedjelje prije Pepelnice tijekom cijelog dana. Halubajski zvončari skupina su muškaraca prekrivenih ovčjim kožama koji zvone zvonima oko struka kako bi otjerali zle duhove. Njihovi impresivni nastupi i maske predstavljaju prvoklasnu turističku atrakciju, a zajedno s ostalim zvončarima s područja Kastva uvršteni su na UNESCO-vu Reprezentativnu listu nematerijalne kulturne baštine čovječanstva 2009. godine.

Nakon karnevala, ali iste večeri, održava se događaj pod nazivom spaljivanje Pusta. Pust je lutka, obično nazvana po nekom političaru, koju se krivi za sve loše stvari koje su se dogodile u prethodnoj godini. Glasnogovornik čita sve svoje grijehe u riječkoj luci i onda Pust odvedu u more i spale ga.

ZANIMLJIVOSTI O RIJECI

Kolijevka torpeda

Prvi moderni torpedo na svijetu razvili su u Rijeci engleski inženjer Robert Whitehead i austro-ugarski pomorski časnik Giovanni Lupis 1860-ih godina.

Država plejboja

Nakon Prvog svjetskog rata, talijanski pjesnik, playboy i ultranacionalist Gabriele D'Annunzio okupirao je Guvernerovu palaču sa samo 300 volontera. D'Annunzio je izvršio invaziju na Rijeku i prisvojio ju je sve dok 17 mjeseci kasnije talijanska mornarica nije bombardirala grad kako bi prisilila D'Annunzia da se povuče.

Kosi toranj

Svi znaju za Kosi toranj u Pizi, ali u Rijeci postoji manji, ali sličan - crkva Uznesenja, sagrađena otprilike u isto vrijeme 1300-ih godina, možda nije tako spektakularna, ali se nagnje nekih 40 cm od svoje baze. Naći ćete ga u samom središtu grada.

Bajka New Yorka

Najdugovječniji gradonačelnik New Yorka, Fiorello La Guardia, smatra se jednim od najvećih koji je obnašao dužnost, proveo je dio svojih formativnih godina kao administrator u Rijeci. Roditelji su mu se upoznali i vjenčali u Trstu. Početkom 1900-ih, kao mladić, radio je u Budimpešti, Trstu i Rijeci.

Legenda o Titaniku

Svi znaju tragičnu priču o Titanicu i slavnom brodu Carpathia koji je spasio stotine žrtava te noći. Carpathia je isplovila iz Rijeke u New York i obavila svoju herojsku dužnost te prevezla smrznute preživjele u New York, a zatim se vratila u Hrvatsku. Na brodu je bio 18-godišnji konobar Josip Car iz Crikvenice, koji je pomogao u spašavanju i zadržao jedan od prsluka za spašavanje kao suvenir. Godinama kasnije donirao ga je gradu. Danas je izložen u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskog primorja u Guvernerovoj palači, jednom od samo pet potvrđenih originalnih prsluka za spašavanje s Titanika i jedinom na stalnom postavu u Europi.

Profesor Baltazar

Animirani lik profesora Baltazara jedan je od najprepoznatljivijih filmskih likova u Hrvatskoj - obožavaju ga djeca iz cijelog svijeta. No, nije toliko poznato da je u stvaranju ovog kultnog crtića Rijeka poslužila kao inspiracija za set.

Šta da?

Riječani se obično lako prepoznaju diljem Hrvatske, ponajviše zahvaljujući dvjema frazama koje koriste mještani: Šta da? i Bo.

IZVORI

<https://www.inyourpocket.com/rijeka/history>

<https://www.timeout.com/croatia/things-to-do/rijeka-overview>

<https://www.croatiatraveller.com/Kvarner/Rijeka.htm>

<https://www.timeout.com/croatia/travel/rijeka-today-a-cultural-guide> https://en.wikipedia.org/wiki/Rijeka_Carnival

<https://visitviskovo.hr/en/what-to-do/halubajski-zvoncari-bell-ringers/> <https://www.carnivaland.net/rijeka-carnival/>

<https://www.timeout.com/croatia/news/10-things-you-didnt-know-about-rijeka-070622>

https://www.botelmarina.com/en/photo/album/the_belly_of_the_city_-_rijekas_market_83/

<https://www.inyourpocket.com/rijeka/Local-Flavour/Local-Dishes>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

This work is licensed under Attribution-ShareAlike 4.0 International. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>